וכי תימא הא פשיטא ליה דאינו יודע למחות בסוף ג׳ אף ע״פ שהוא מזכר לשאול עידי מכירה דרגילות הוא טפי לשכוח מחאה בסוף כל ג׳ א״כ בלא רב הונא פשיטא דאין מחזיקין וי״ל דאי נאו רב הונא ממה שמעמידין אפוטרופוס לנכסי יתומין אין להוכיח דאין מחזיקין דאפילו מחזיקין לא מייאשינן שמא יחזיק דב״ד לא יכרכו כי אם נאמן או משום דידע למחות בסוף כל ג׳ כדפרישית אבל מדאמר רב הונא אין מורידין קרוב א״כ מושם דרמחות וגם אית ליה דלא ידע למחות בקרוב ואומר שדה זו של אבי ולא הגיע לחלקך אם כן בנכרי נמי לא ידע למחות ולכך אין מחזיקין וא״ת כמו שיש לו לדעת ולומר לנכרי לשאול עידי מכירה כמו כן יהיה לו דעת לומר לקרובו אייתי ראיה שזה הגיע לחלקך וי״ל דגבי קרוב סבור שאומר אמת שהרי של אביהם היה השדה ולא אמיק אדעתיה לומר אייתי ראייה אבל לנכרי מסיק אדעתיה לימר אייתי ראייה עידי מכירה: **לא שנא עביד עיטדא לא מחתינן.** וא״ת דבמ״ה (כ״ב דף מט: ושם ד״ה אבל) אמרינן עטדא קלא אית לה וי״ל דיתומים המירו יומר[ה]: **דלמא שביבא סבתא.** וא״ת הא דתנן פרק כל הגט (גיטין דף כח. ושם ד״ה והנימו) המביא גט ממדינת הים והנימו זקן או חולה נותנין לה בחזקת שהוא קיים וי״ל דסבתא הגיעה לגבורות דהתם אמרינן כי הגיע לגבורות מייאשינן [מ]אך קשה דבסמוך אמרינן הלכך פלגא יהבינן לאחתא מרי תלתי הוה לה למיתב דאפילו שביבא סבתא מסתמא כרתא לא שביבא דליכא למימר דכרתא נמי הגיעה לגבורות דאם כן סבתא איתפלגא ותו ליכא למיחש דלמא שביבא כדאמר בגיטין (שם) כיון דפלג פלג וי״ל דגבי גט דוקא אמרינן בחזקת שהוא קיים משום עיגונא וכן בשביל אכילת קרבן ותרומה אבל הכא אדרבה החמירו בנכסי יתומים להחזיק הסבתא וכרתא במתה דאמרינן לעיל דאפי׳ בעביד עיטדא לא מחתינן אע״ג דאית לה קלא אי נמי הכא שנאמר מייאשינן טפי דלמא מתו לפי שעשו להם יסורין: **מוקמינן** ליה **אפוטרופוס.**

ואם תאמר והא אין מורידין קטן לנכסי שבוי ומסתמא אפי׳ על ידי אפוטרופוס דהא משמע דאי ודאי לא שביבא סבתא הוה יהבינן כל נכסי לאחתא ואמאי נוקי פלגא ליגוקא על ידי אפוטרופוס אלא ודאי בכל ענין אין מורידין קטן דכיון שהקטן אדון האפוטרופוס אולי ישמע לקטן שלא אחרוש ושלא לזרוע וי״ל דהא דקאמר פלגא מוקמינן ליה אפוטרופוס ליגוקא לא לאכול כל הפירות כדין קרוב היורד לנכסי שבוי אלא שישמור האפוטרופוס כדין אריס בחזקת סבתא ויתפרנס הקטן מזה וזה טוב מלתתם לאחתא שתאכל כל הפירות תגס כדין קרוב היורד לנכסי שבוי **שיצא** בלא **חתימת** זקן. הוא הדין אם יצא בחתימת זקן דאין נאמן לומר שהוא אחיו דא״כ לא סבתא חיי לכל בריה העשיריים שכל אחד יאמר אני אחיך ועוד דהא תנן בפ׳ יש נוחלין (כ״ב דף קנד.) האומר זה אחי אינו נאמן אלא הכא אדרבה אדרבה אם היה טוען אני אלא לא יודעת לך ולכך אם יצא בחתימת זקן אינו נאמן כיון שאינו מכחישו אלא אמר לא יודעת ליה: **זיל את אייתי סהדי דאלו אחוך הוא.** וא״ת וכי כל אדם עשיר אלא יצטרך להביא עדים שאין המובטו אחיו וי״ל דשאני הכא שאותו אמר שיש לו עדים וירצים להגיד א״ל רב אסקדא שיעשה עמהם שיעידו ומרי בר איסק א״ל פוף פוף דהשתא נמי יעידו שקר מיראתי דיאמרו שאינם אחי או יאמרו שאינם יודעים אע״פ שיודעין ומשני תרתי לא עבדי אדא שישתקו מלהעיד ואדא שישקרו ויאמרו אין אנו יודעים או שיאמרו אינו אחיו: וכן

ואפילו הגדיל ולא אמרן אלא באחי דאבא אבל באחי דאמא לית לן בה ואחי דאבא נמי לא אמרן אלא בארעתא אבל בבתי לית לן בה ובארעתא נמי לא אמרן אלא דלא עביד עיטדא אבל עביד עיטדא קלא אית לה [א]ולא היא לא שנא אחי דאבא ולא שנא אחי דאמא לא שנא ארעתא ולא שנא בתי ולא שנא עביד עיטדא לא שנא לא עביד עיטדא לא מחתינן [ב]ההיא סבתא דהויא לה תלת בנתא אישתבאי איהי וחדא ברתא אידך תרתי בנתא שביבא חדא מינייהו ושבקה ינוקא אמר אביי היכי נעביד לוקמינהו לנכסי בידא דאחתא דלמא שביבא סבתא ואין מורידין קרוב לנכסי קטן נוקמינהו לנכסיה בידא דינוקא דלמא לא שביבא סבתא ואין מורידין קטן לנכסי שבוי אמר אביי הלכך פלגא יהבינא לה לאחתא ואידך פלגא מוקמינן ליה אפוטרופא לינוקא רבא אמר [ג]מגו דמוקמינן אפוטרופא לפלגא מוקמינן ליה אפוטרופא לאידך פלגא לסוף שמעו דשביבא סבתא אמר אביי תילתא יהבינן לה לאחתא ותילתא יהבינן ליה לינוקא ואידך תילתא יהבינן דנקא לאחתא ואידך דנקא מוקמינן ליה אפוטרופא לינוקא רבא אמר [ד]מגו דמוקים אפוטרופא לדנקא מוקמינן נמי אפוטרופא לאידך דנקא [מ]מרי בר איסק אתא ליה אחא מבי חוזאי א״ל פלוג לי אמר ליה לא ידענא לך אתא לקמיה דרב חסדא א״ל [ה]שפיר קאמר לך שנאמר [ו]ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו מלמד שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן א״ל זיל אייתי סהדי דאחוה את אמר ליה אית לי סהדי ודחלי מיניה דגברא אלימא הוא א״ל לדידיה זיל אנת אייתי סהדי דלאו אחוך הוא א״ל דינא הכי המוציא מחבירו עליו הראיה א״ל [ז]הכי דיינינא לך ולכל אלימי דחברך אמר ליה סוף סוף אתו סהדי ולא מסהדי א״ל תרתי לא עבדי לסוף אתו סהדי דאחוה הוא א״ל לפלוג לי נמי מפרדיסי ובוסתני דשתל אמר ליה שפיר קאמר לך [ו]דתנן [ז]הניח בנים גדולים וקטנים והשביחו גדולים את הנכסים השביחו לאמצע

ואפי׳ הגדיל. הקטן משירד לתוכו ואכלו ג׳ שנים כפניו משהגדיל לא הויא חזקה דהואיל ותמילת ירידתו לתוכו הוה קטן לא ידע כשהגדיל שהן של אביו ולפיכך לא מיחה. דאי ס״ל לרב הונא דממחזיקין בהן משהגדיל היכי מתחינן נכרי לנכסי קטן שמא יהא בידו משיגדיל ויטענו אתה מכרת לי משגלגלת ואכלתים שני חזקה: **ולא אמרן.** דאין מורידין קרוב לנכסי קטן: **אלא באחי דאבא.** אחיו מאביו שיטענו בהן לד ירושה: **ארעתא.** שדות: **אבל בבתי לית לן בה.** שהבנים מעידין עליהם שבאו לחלקו של קטן: **עיטדא.** שטר חלוקה כשחלקו מתחילה. רק הנמות לא סרו (מלכים ב יב) מתרגמינן במתא לא [ד]עטדו לא הפליגו מהם: **לא שנא אחי דאמא.** פן יאמר של אמי היו נכסי מלוג ואביו של קטן בעל אמי היה מוחזק בהן מתמת שהוא אוכל פירות והוא מת קודם לאמי ולא ירשה ואני יורש מליין מתמת אמי: **היכי ליעבד.** בנכסי דסבתא שאין אנו יודעין אם קיימת אם מתה: **בידא דאחתא.** דהילכתא כרשב״ג דקס ליה שמואל כוותיה: **דלמא שביבא סבתא.** ויש לקטן חלק בהן שהם שלו ממתת אמו או שמא חליין שלו שמא מתו שתי השכויות: **לוקמינהו לפלגא דנכסי בידא דינוקא.** איכא למיחש דלמא לא שביבא סבתא ואין לו חלק בהן ואין מורידין קטן לנכסי שבוי: **פלגא יהבינן לאחתא.** ממה נפשך אם מתו שתי השכויות הרי זו יורשת חליין ואם לאו מורידין קרוב לנכסי שבוי: **מוקמינן אפוטרופוס.** ולא מחתינן קטן לגוייהו דלמא לא שביבא ואין מורידין קטן לנכסי שבוי: **שמעו דשביבא סבתא.** לסוף שמעו שמתה הזקנה ועל הכח שנאבדת לא שמעו: **פילגא יהבינן בו׳.** דהא ודאי שלים הנכסים לזו ושלים לקטן: **דנקא.** שמות חלי השלים: **יהבינן לאחתא.** ממה נפשך אם מתה האחות הרי חלי חלקה לזו ואם לאו מורידין קרוב לנכסי שבוי: **ואידך דנקא.** לא יהבינן לה שמא של קטן הם ואין מורידין קרוב לנכסי קטן: **אמא ליה אחא מבי חוזאי.** שהלך אביו לכי חוזאי ונשא שם אשה וילדה לו אח זה ומזר מרי לכאן וירד לנכסי אביו ובא זה אחריו לזמן מרובה ותבע חלקו: **שפיר קאמר לך.** שאינו מכירך ואין זה רמאות שכשילא מאצלך לא היה לך חתימת זקן ועכשיו בא בחתימת זקן: **ויכר יוסף את אחיו.** שכשילא מהם היו כולם חתומי זקן והם לא הכירוהו שילא מאצלם בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן: **דלאו אחוך הוא.** אותם עדים שיש לו לזה שבאו משם ומכירין בו מי הוא הביאם אתה ויעידו שאינו בן אחיך או בקש עדים אחרים: **א״ל.** מרי לרב חסדא אי מינאי דחלי מה תועלת: **סוף סוף אתו סהדי ולא מסהדי.** אלא כמותי ולא כמותך: **תרתי לא עבדי.** מילתך יעשו אחת שישתקו אבל שתים לא יעשו לא דיין שישתקו ולא יעידו האמת אלא גם שיעידו שקר: **א״ל.** הוא אחת לרב חסדא: **לפלוג לי מפרדיסי.** כרמים: **ובוסתני.** גינה של אילנות: **דשתל.** אביו והשכיחן ויתן לי חליין כמו שהן משוכחין: וכן

סב א מרי פ״מ מהל׳ גזלה הל׳ ג סמג עשין לז טוש״ע ח״מ סי׳ רפה סעיף ז:
סג ב ג ד מרי׳ שם סמג שם טוש״ע שם סעיף ט:
סד ה (מרי׳ פ״ד מהל׳ גזלה) סמג עשין לז טוש״ע ח״מ סי׳ רפ סעיף ו:
סה ו מרי׳ פ״ג מהל׳ עדות הל׳ יב סמג עשין קט טוש״ע ח״מ סי׳ כח סעיף ה:
סו ז מרי׳ פ״ט מהלכות גזלה הל׳ ב ועיין בהגהות ומגיד משנה סמג עשין לז טוש״ע ח״מ סי׳ רפ סעיף ח:

רבינו חננאל

מורידין אמר רבא ש״מ מדרב הונא אין מחזיקין בנכסי קטן ואפי׳ הגדיל זו השמועה של רב הונא בתחלת פ׳ האשה שנתאלמנה. ומדקתני רבא משמעתיה דרב הונא ש״מ הילי׳ כרב הונא והני מילי במקרקעי אין מורידין קרוב לנכסי קטן אבל מעות ומטלטלי אם היה הקרוב נאמן מורידין אותו וכך אמרו הגאונים דבמטלטלי לא חיישינן לקרוב[ו]. ועוד מעשה דההיא סבתא דהות לה תלת בנתא אישתבאי סבתא וחדא ברתא ומתה חדא מתרתי בנתא דאישתיירו ושבקא ינוקא. ושמעו דשביבא סבתא אמרי תילתא יהבינן לברתה דהיא חולקאה ותילתא יהבינן לינוקא דהיא חולקא דאימיה ואידך תילתא אימור ברתה דנשכת בחייה היא והבינן מתתי הני קרובין בחולקא מיהו חד מינייהו הוא ינוקא ואין מורידין קטן לנכסי שבוי הילכך מוקמינן אפוטרופא לדנקא שהוא חצי השליש שהיה ראוי להיות ביד הינוקא ומינו דמוקמינן אפוטרופא להאי דנקא מוקמינן נמי אאידך דנקא. האי מעשה דייקא כשמואל וכרב הונא: מרי בר איסק אתא ליה אחא מבי חוזאי אמר ליה לא ידענא לך אייתי סהדי דהוא אחוה. אמר ליה רב חסדא זיל פלוג בהדיה אפי׳ בפרדיסי ובוסתני דשתלת דהאי אחוך הוא ואין מורידין קרוב בנכסי קטן ושלא ברשות ירדת לפיכך אין שמין לך כאריס אבל קרוב לנכסי גדול כי האי גונא שמין לו כאריס. וכן נמי אי ידע דאית ליה אחי זעירי ומשכח השכח לאמצע דתנן הניח בנים גדולים וקטנים והשביחו הגדולים את הנכסים השביחו לאמצע וכן אמר רבא:

ו) וכ״כ הרי״ף כאן בשם רב נחמן גאון ז״ל.

מסורת הש״ס

א) (יומא פח.) כתובות כז: (ע״ש), ב) (יומא פח.), ג) ב״ב קמג:, ד) (ע״ש בתרגום ותמלא דטעות נפל בספרים וז״ל עטרא וכן הוא בערוך וכ״כ רש״י בגיטין פו. ד״ה ועטיר), ה) (וע״ע תוספות גיטין כח. ד״ה והניחו).

תורה אור השלם

ו) וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכִּרֻהוּ:
בראשית מב ח

גליון הש״ס

גמ׳ מ״ר בר איסק. עיין יומא דף כא ע״ב תוס׳ ד״ה ר״מ: **תוס׳** ד״ה דלמא וב׳ אך קשה. עיין בתפא׳ מעיל צדקה פי׳ מה:

מוסף רש״י

ואפילו הגדיל. לאמר מיכן והמחזיק זה כפניו כמה שנים אינה חזקה, הואיל ותמילתו כשהוא קטן ראהו מחזיק בה, לא ידע כשהגדיל שהיחה של אביו עד שנשמע מפי אחרים (כתובות יז:). **אתא ליה אחא מבי חוזאה.** שהלך אביו שם והולידו עמו ונולדו שם ומת אביו ומזר לעירו ומבא מלקו בנכסי אביו (כתובות כז:). אמר ליה. רב חסדא להחוא אחא, שפיר קאמר לך. שאינו מכירך, לפי שילאת מלא חתימת זקן ובאת בחתימת זקן (שם). ויכר יוסף את אחיו. שבשפיכים מהן בסר היו מתוחי זקן (שם). א״ל לדידיה. רב חסדא לגרי, זיל אנת אייתי סהדי. להעיד שהדי המכירין אותו ויעידוך שאינו בן אחיך (שם). **תרתי לא עבדי.** חדא דשתקי מלהעיד אמת ואחת דמסהדי שקרא (שם). **והשביחו גדולים את הנכסים.** שתם בעודן בתפוסת הכיס, **השביחו** לאמצע. ויטלו קטנים כגדולים (רשב״ם ב״ב קמג:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com